

De Gids Proportionaliteit:

Factsheet
Nr. 3
Aanbestedende
diensten

In verhouding aanbesteden

De keuzes die een aanbestedende dienst maakt in alle fases van het aanbestedingsproces moeten in verhouding staan tot het werk dat wordt aanbesteed. Dit zogeheten proportionaliteitsbeginsel staat aan de basis van de Aanbestedingswet. Wat u hier precies onder moet verstaan, wordt verder uitgewerkt in de Gids proportionaliteit. Deze factsheet behandelt de essentie.

Wat is redelijk en wat niet? Die vraag beantwoordt de Gids Proportionaliteit. Uniek is dat opdrachtgevers en opdrachtnemers gezamenlijk aan het document hebben gewerkt en ook volledig achter de inhoud staan. Aanvankelijk beoogde de gids handvatten te geven voor het maken van redelijke keuzes. Een breed gesteunde Kamermotie leidde tot een versterking van de status van de gids. Als gevolg hiervan zijn vetgedrukte voorschriften in de gids opgenomen. Maar ook de aanbevelingen, die niet als voorschrift zijn geformuleerd, dienen te worden gevolgd om te voldoen aan het beginsel van proportionaliteit.

Opbouw

De Gids Proportionaliteit schrijft voor waaraan aanbestedende diensten zich behoren te houden bij het opstellen van (de criteria voor) een aanbesteding. Speciale sectorbedrijven, in bijvoorbeeld de rail- en energiesector, wordt sterk aanbevolen zich aan de gids te conformeren. In de gids worden de diverse fases van het aanbestedingsproces gevolgd. Een aanbestedende dienst kan van de voorschriften en aanbevelingen afwijken, maar uitsluitend als dit goed gemotiveerd kan worden.

Fase 1: de voorfase

In de voorfase neemt u als aanbestedende dienst alle strate-

gische keuzes die ertoe leiden dat u de juiste vraag op de juiste wijze bij de potentiële opdrachtnemers neerlegt.

Fase 2: het opstellen van de aanbestedingdocumenten

Bij het daadwerkelijk op de markt zetten van een opdracht zal de aanbestedende dienst specifieke eisen en voorwaarden moeten formuleren. Dan gaat het dus onder andere om de vraag welke onderdelen u in een opdracht gaat samenvoegen en welke maatregelen u daarbij treft om kansen te bieden aan het midden- en kleinbedrijf, welke contractvorm zal worden gebruikt (traditioneel of geïntegreerd), en wat voor u de voornaamste gunningscriteria zijn. De gids geeft voor al deze keuzes aan welke wettelijke bepalingen en voorschriften in acht moeten worden genomen. Daarnaast treft u aanbevelingen en praktijkvoorbeelden aan, die het proportionaliteitsdenken illustreren.

Voorschriften

- De waarde van het werk bepaalt welke aanbestedingsprocedure moet worden gevolgd. Tot € 1,5 miljoen bepaalt de gids dat de onderhandse procedure gevolgd zou moeten worden. Daarboven geldt de (niet) openbare procedure.
- Onnodig clusteren is niet toegestaan.
- Er is slechts in beperkte mate ruimte voor het stellen van geschiktheidseisen. Meer hierover in de betreffende factsheet.
- Het volgen van de aanbestedingsprocedure moet voor inschrijvende partijen zo min mogelijk kosten met zich mee brengen.
- Het aantal inschrijvende partijen dient gelimiteerd te worden om onnodig werk te voorkomen.
- De voorschriften inzake contractvoorwaarden verdienen bijzondere aandacht. In het algemeen geldt dat aanbestedende diensten zoveel mogelijk de algemene voorwaarden moeten

toepassen die op brancheniveau zijn overeengekomen: de UAV (Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatiewerken) en de UAV-GC (Uniforme Administratieve Voorwaarden voor geïntegreerde contractvormen).

Fase 3: De aanbestedingsfase

Tot slot stelt de Gids Proportionaliteit eisen aan vorm en inhoud van de feitelijke aanbesteding. In deze fase draait het vooral om de wijze waarop de aanbestedende dienst de opdracht in de markt zet. Daarnaast komen de wijze waarop inschrijvende partijen inlichtingen kunnen inwinnen en de klachtenregeling aan bod. Meer informatie hierover vindt u in de factsheets 'Verstandig omgaan met inlichtingen' en 'Klachtenregeling en de Commissie van Experts'. In het algemeen verdient het aanbeveling om de binnengekomen verzoeken om nadere inlichting en ingediende klachten zo snel te inventariseren en te beoordelen, en deze voor zover procedureel of inhoudelijk relevant direct in behandeling te nemen.

Gezamenlijk belang

Het belang van de Gids Proportionaliteit ligt in de eerste plaats bij de aanbestedende dienst. De gids stelt u in staat om gedurende alle fases van het aanbestedingsproces rationele, weloverwogen afwegingen te maken en biedt duidelijke handvatten voor het nemen van juridisch verantwoorde keuzes. De Gids Proportionaliteit biedt ook de inschrijvende partijen de nodige zekerheid. Daarmee vertegenwoordigt de Gids Proportionaliteit in feite een gezamenlijk belang. Beide partijen kunnen hun energie immers volledig richten op het zo goed mogelijk doorlopen van een strak gereguleerde aanbestedingsprocedure. De kans dat een aanbesteding tot succes leidt is hiermee een stuk groter geworden.

Scan de QR code om de Gids Proportionaliteit te downloaden.

De tekst van de Aanbestedingswet is te vinden op www.pianoo.nl.

Voorbeeld:

Een gemeente in het zuiden van het land heeft in haar aanbestedingsbeleid opgenomen dat zij alle opdrachten met een waarde van meer dan € 200.000,- openbaar aanbesteedt. In de besteks-bepalingen van de gemeente wordt standaard afgeweken van de UAV. De aanvullende bepalingen werken in het nadeel van de opdrachtnemer en zijn gebaseerd op slechte ervaringen van de gemeente in de discussie met bouwbedrijven over meerwerk.

De Gids Proportionaliteit geeft aan dat opdrachten met een waarde van minder dan € 1,5 miljoen in beginsel onderhands moeten worden aanbesteed en niet openbaar. Hierdoor zal de gemeente vaker moeten kiezen voor een onderhandse procedure.

De Gids Proportionaliteit stelt verder dat algemene voorwaarden die paritair zijn opgesteld integraal door de aanbestedende dienst moeten worden toegepast. Dit betekent dat een groot deel van de door de gemeente gehanteerde afwijkingen niet meer mag worden gebruikt.

De combinatie van beide aspecten zet de gemeente ertoe aan vaker dan in het verleden gebruik te maken van bouwbedrijven die een hoge kwaliteit bieden, op tijd leveren en zich klantvriendelijk opstellen. De inschrijvende bouwbedrijven op hun beurt zien kansen om op basis van goed presteren vaker in aanmerking te komen voor onderhandse aanbestedingen.

Meer informatie?

Dit is de derde factsheet in een serie over de Aanbestedingswet in de praktijk van de aanbestedende diensten. De complete serie vindt u in pdf-formaat op onze website: www.aanbestedingsinstituut.nl.

Voor meer informatie en praktische vragen kunt u terecht bij de Stichting Aanbestedingsinstituut Bouw & Infra, een door Bouwend Nederland opgerichte stichting, die de kwaliteit van aanbestedingen van werken bewaakt. Doel is om in constructief overleg met aanbestedende diensten het aantal (juridische) problemen bij aanbestedingen te verminderen.

STICHTING
Aanbestedingsinstituut
Bouw & Infra

Postbus 461
2700 AL Zoetermeer
Tel. 079 325 22 46
Fax: 079 325 22 97
E-mail: info@aanbestedingsinstituut.nl

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en infrabedrijven